

ANALYSE

Tab af praktikpladser under første periode af COVID-19

Hovedkonklusioner

- På 10 af de største erhvervsuddannelser har 476 elever mistet deres praktikplads i den første periode af COVID-19 nedlukningen. Det svarer til ca. 2% af de igangværende praktikaftaler på skolerne
- 42% af de 476 mistede aftaler er ophørt uden for elevens prøvetid og 58 % har mistet praktikpladsen i prøvetiden
- På 9 ud af 10 uddannelser er der startet flere elever op i en praktikplads i perioden (inkl. kortere aftaler, der er blevet forlænget), end der er elever, der har mistet deres praktikplads
- Andelen af elever, der har mistet deres praktikplads, er størst på gastronomi, hvor 5 % af eleverne mistet deres praktikplads. Det svarer til 71 elever
- Antallet af elever, der har mistet deres praktikplads, er størst på træfagernes byggeuddannelse, hvor 110 elever har mistet deres plads. De udgør 23% af det samlede antal mistede praktikpladser på de 10 uddannelser
- Skolerne vurderer, at det er en udfordring af etablere uddannelsesaftaler fremadrettet. De forudser, at det særligt bliver en udfordring for de elever, der er i gang med grundforløb 2 og skal finde praktikplads i de kommende måneder
- Der er 509 elever, der har været optaget i skolepraktik på de 10 uddannelser i perioden 12/3-20/4-20. Det er 209 flere end samme periode i 2019
- Skolernes praktikpladsopsøgende arbejde er udfordret, fordi de ikke kan besøge virksomheder, og da det er svært at komme i kontakt med virksomhederne
- Skolerne er bekymret for elevernes motivation, fordi det er svært at søge praktikplads og nogle elever oplever, at deres uddannelse er sat helt i stå.

Baggrund

Under COVID-19 nedlukningen har mange elever oplevet problemer med at fastholde deres praktikplads. DEG har derfor valgt at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse, der skal afdække, hvor mange elever, der har mistet deres praktikplads, i den første periode efter regeringen valgte at lukke store dele af samfundet ned pga. COVID-19. Undersøgelsen har til formål at give et billede af problemets omfang inden for de største uddannelsesområder i DEG's medlemskreds. Den skal ligeledes afdække hvilke udfordringer skolerne oplever i forhold til at kunne hjælpe elever, der har mistet deres praktikplads. Undersøgelsen er derfor ikke en totalundersøgelse, men derimod en stikprøve inden for udvalgte uddannelser. Analysen omhandler 10 af de største uddannelser, målt på baggrund af antallet af igangværende uddannelsesaftaler ultimo

november 2019. Landbrugsuddannelsen, social- og sundhedsuddannelserne samt pædagogisk assistent er ikke med i undersøgelsen, da praktikpladser på disse områder ikke må formodes at være påvirket af COVID-19 nedlukningen på samme vis som uddannelser, der primært retter sig mod det private erhvervsliv.

De 10 valgte uddannelser udgjorde 47% af samtlige igangværende uddannelsesaftaler i november 2019.

Undersøgelsen afdækker praktikpladssituationen i perioden 12.03.20 til 20.04.20.

Undersøgelsen er gennemført som en elektronisk spørgeskemaundersøgelse.

I undersøgelsen indgår alle typer af uddannelsesaftaler som en praktikaftale. Det betyder at ordinære aftaler, del/korte aftaler, restaftaler efter korte aftaler og restaftaler efter skolepraktik mv. indgår i undersøgelsen.

Resultater

I dette afsnit præsenteres resultaterne fra undersøgelsen. I analysen er der fokus på de overordnede tendenser i forhold til elevernes praktikpladssituation. Resultater vedr. hver af de 10 uddannelser er præsenteret i et bilag til denne analyse. I bilaget vedr. de enkelte uddannelser er tabellerne ikke kommenteret og analyseret.

Samlet resultat fordelt på de 10 udvalgte uddannelser

Nedenstående tabel viser, hvor mange elever, der i alt har mistet deres praktikplads på de 10 uddannelsesområder, samt hvor stor en andel de mistede aftaler udgør.

Tabel 1: Oversigt over antallet af mistede uddannelsesaftaler på de 10 uddannelser

Antal mistede aftaler fra 12/3 til 20/4-20 fordelt på uddannelse		
	Antal	Andel på uddannelsen ifht. aftaler i alt
Kontoruddannelse med specialer	33	1%
Træfagenes byggeuddannelse	110	2%
Detailhandelsuddannelse med specialer	26	1%
Elektriker	81	2%
Personvognsmekaniker	52	2%
Gastronom	71	5%
Smedeuddannelsen	34	2%
VVS-energiuddannelsen	24	1%
Handelsuddannelse med specialer	24	3%
Data- og kommunikationsuddannelsen	21	1%
i alt (samlet for alle 10 uddannelser)	476	2%

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt DEG's medlemsskoler 2020

Som det fremgår af tabel 1. er der i alt 476 elever, der har mistet deres praktikplads i den første periode af COVID-19 nedlukningen. Når man holder dette op imod antallet af aftaler, der er i gang på uddannelserne, svarer det til, at 2% af eleverne har mistet deres praktikplads på de skoler, der deltager i undersøgelsen. Som det fremgår af tabellen, er der forskel på uddannelsesområderne.

Der er relativt flest elever på gastronomuddannelsen, der har mistet deres praktikplads. Her har 5% af eleverne mistet deres praktikplads. Der er 12 skoler, der har indgivet svar vedr. praktikpladser på gastronomuddannelsen. Der er stor forskel på størrelsen af uddannelsen på skolerne og dermed også hvor mange elever, der har mistet deres praktikplads. På en skole har 14 mistet deres praktikplads, hvor der på 3 andre skoler kun er én elev, der har mistet sin praktikplads.

Der er fire uddannelser, der ligger under gennemsnittet på 2%. Det er henholdsvis kontoruddannelsen med specialer, Detailhandelsuddannelse med specialer, VVS-energiuddannelsen og Data og Kommunikations uddannelsen. På kontor og detail melder flere skoler f.eks., at ingen elever har mistet deres praktikplads i perioden.

Oplevelse af få opsagte aftaler nu, men forventning om flere fremover

I de åbne svar i undersøgelsen beskriver flere skoler, at de har oplevet få opsigelser lige nu pga. af Corona, men at de forventer, at der vil komme flere afbrudte aftaler fremover. Der er også brancher, hvor eleverne kan arbejde hjemmefra på lige fod med de øvrige hjemsendte medarbejdere. Det gælder fx inden for kontor og data og kommunikationsuddannelsen. Det kræver dog, at eleven er selvkørende, da det fx er svært at gennemføre sidemandsoplæring på tværs af hjemmearbejdspladser.

På tværs af skolerne fremhæver mange, at den største udfordring er, at der ikke indgås mange nye aftaler. Skolerne er vant til at håndtere, at elever mister praktikpladser og til at hjælpe dem med at få nye aftaler. Det arbejde er svært nu. Ligesom det er svært at hjælpe elever på grundforløb 2 (GF2) med at finde en praktikplads. En svarperson fra undersøgelsen beskriver det således:

“Vi oplever ikke de store udfordringer med elever, der mister deres aftale. Generelt har kun meget få elever mistet deres aftale (inden for prøvetiden) med henvisning til Corona. Det kan blive lidt vanskeligere for de nuværende GF2-elever at få en aftale frem mod afslutning af GF2” (Citat spørgeskemaundersøgelse)

En anden svarperson skriver således:

“Har talt med virksomheder, som dog siger, at de godt kan være bange for at der vil komme en fremtidig afmatning i faget, som vil betyde eventuelle ophævelser af kontrakter” (Citat spørgeskemaundersøgelse)

Det generelle billede er, at skolerne oplever, at det er svært at finde praktikpladser til de elever, der mangler på nuværende tidspunkt, fordi virksomhederne er tilbageholdende. Og at de forventer, at det bliver en stor udfordring at finde praktikpladser til de elever, der går på GF2 nu.

Mistede aftaler i og uden for prøvetiden

Når elever starter på en praktikplads, har eleven en prøvetid på 3 mdr. ligesom ved et almindeligt ansættelsesforhold, hvor arbejdsgiver og arbejdstager har mulighed for at opsiges ansættelsesaftalen uden en opsigelsesperiode. Nedenstående tabel viser en opgørelse over, hvor mange elever, der har mistet deres aftale inden for de første tre måneder af deres aftale (i prøvetiden) og elever, der har mistet en praktikplads, de har haft i mere end tre måneder (uden for prøvetiden).

Tabel 2: Elever, der har mistet deres praktikplads i og uden for prøvetiden

Antal mistede aftaler fra 12/3 til 20/4-20			
	I prøvetiden	Uden for prøvetiden	mistede aftaler i alt
Antal	275	201	476
Andel	58%	42%	100%

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt DEG's medlemsskoler 2020

Som det fremgår af tabel 2 har 58% af eleverne mistet deres praktikplads i prøvetiden og 42% har mistet den uden for prøvetiden. Der er således 201 elever, der var længere end 3 måneder inde i deres praktikperiode, da de mistede aftalen.

Normal praksis at elever mister aftaler i prøvetiden

Flere af de skoler, der deltager i undersøgelsen, påpeger at der normalt er opsigelser i prøvetiden. Det skyldes, at prøvetiden er tiltænkt, at elev og virksomhed ser hinanden an og vurderer om, det er det rette match og grundlag for et fremtidigt ansættelsesforhold. En svarperson beskriver det således:

"En ophævelse skyldes manglende arbejde pga. situationen lige nu (og deres omsætning er ikke under 30% i forhold til tilskud). De 3 andre er de normale, hvor mester ikke vil investere tid, hvis kemien ikke passer, sygedage, mødestabilitet eller manglende engagement. En af disse lærlinge kommer i en ny aftale i morgen, en i skolepraktik og den sidste er ikke afgjort af mig endnu. Måske er "curling-lunten" lidt kortere i disse corona-tider" (Citat spørgeskemaundersøgelse)

Skolerne erfarer at mange aftaler, der er opsagt uden for prøvetiden oftest skyldes at branchernes afmatning, virksomheder der går konkurs eller er lukket midlertidigt og derfor ikke kan stå for oplæring i den periode. Det gælder fx inden for detail og gastronomi. En svarperson uddyber problemstilling på gastronomi sådan:

"Grundet Corona og nedgang i aktivitet eller fuldstændig nedlukning af virksomheder, der har kokke-elever ansat har der været ophævelser af uddannelsesaftaler både i og udenfor prøvetiden. 80% af eleverne har fået lovning på at få en ny uddannelsesaftale med virksomheden, når der kommer aktivitet og efterspørgsel i samfundet på ny" (Citat spørgeskemaundersøgelse)

Det er normalt, at eleverne mister deres praktikplads i prøvetiden, men det er en stor udfordring lige nu, fordi det er svært at finde nye praktikpladser til eleverne, viser undersøgelsen.

Praktikpladsopsøgende arbejde er udfordret

Undersøgelsen viser, at skolernes virksomhedsopsøgende arbejde ligeledes er udfordret af COVID-19. Afmatning i brancherne har således betydning for, om der etableres nye aftaler. Det betyder også at skolernes praktikpladskonsulenter ikke kan komme ud på

virksomhederne og drøfte praktikpladsmuligheder. Dialog om praktikpladser er svær over telefonen i den her periode, skriver flere svarpersoner i undersøgelsen. En svarperson beskriver situationen således:

“En unormalitet er, at vi normalt har forholdsvist stor succes med at omplacere elever, der arbejder i virksomheder, der er kommet i uføre. Denne mulighed er stort set forsvundet, derudover oplever vi en vis frustration fra virksomhederne, der har en forventning om, at vi kan og bør omplacere eleverne” (citater spørgeskemaundersøgelse)

Skolernes normale praksis med at etablere nye aftaler i virksomhederne, er således ligeledes udfordret i denne periode.

Mange elever er startet i praktik i perioden

I perioden er der dog også indgået nye aftaler, hvor virksomheder har valgt at opstarte et læreforhold på trods af COVID-19-nedlukningen. Nedenstående tabel 3 viser, at der er flere elever, der er startet op i praktik, end der er elever, der har mistet en praktikplads. Det gælder for 9 ud af 10 uddannelser. Gastronom er det eneste uddannelsesområde, der skiller sig ud. På gastronom er der 18 flere elever, der har mistet en aftale, end der er elever, der er startet i et nyt lærerforhold.

Tabel 3: Antal mistede aftaler sammenlignet med antallet af opstartede aftaler

Mistede og indgåede fra 12/3 til 20/4-20	
Antal mistede aftaler i alt	Antal indgåede aftaler (eleven er startet i lærerforholdet)
476	665

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt DEG's medlemsskoler 2020

Elever der har indgået en ny aftale, er elever, der er startet i praktik i en ny virksomhed eller elever, der indgår en ny kort aftale efter udløb af en anden. Dog med undtagelse af elever, der har indgået en tillægsaftale til en ordinær uddannelsesaftale fx pga. at svendeprøven er udskudt.

Det tyder således på, at der stadig er virksomheder, der indgår aftaler eller forlænger deres nuværende aftaler. Flere svarpersoner skriver, at de erfarer, at der er mange virksomheder, der formår at holde gang i aktiviteten og derfor godt kan opstarte nye lærerforhold. Det er bl.a. inden for byggeriet og i industrien. Det er dog skoler, der er bekymret for, om dette billede vil ændre sig, når virksomhederne ikke længere kan få lønkomensation og når andre hjælpepakker udløber.

Elevernes motivation er en udfordring

Der er flere svarpersoner, der fremhæver at det er svært for eleverne at holde motivationen for deres uddannelse i denne periode. Eleverne er ikke optimistiske i forhold

til at komme tilbage i en ordinær praktikaftale, skriver en af svarpersonerne. En svarperson beskriver bekymringen om elevernes motivation således:

“Eleverne tilbydes skolepraktik og det samme gør sig glædende for skolepraktikeleverne - at vi har nogle brancher, der er helt lukket ned, så aktiv søgning som vi plejer, giver ikke mening og heller ikke mening for eleverne som lige nu oplever at deres uddannelse er sat helt i stå” (Citat spørgeskemaundersøgelse)

Der er skoler, der oplever det som en særlig udfordring i forhold til de GF2-elever, der skal til at søge praktikplads nu. Det er vanskeligt for eleverne at være aktivt praktikpladssøgende, når der ikke er praktikpladser at søge i virksomhederne.

Elever i praktikcenter

Elever på de 10 udvalgte uddannelser, der har mistet deres praktikplads eller af andre årsager mangler en praktikplads, har mulighed for at komme i skolepraktik i et praktikcenter. Nedenstående tabel viser en oversigt over antallet af elever, der var i skolepraktik i perioden 12/3 til 20/4 i henholdsvis 2019 og 2020.

Tabel 4: Antal elever i skolepraktik i 2020 sammenlignet med 2019

Udvikling i antal elever i skolepraktik fra 2019 til 2020			
Antal elever optaget i SKP (12/3 til 20/4-19)	Antal elever optaget i SKP (12/3 til 20/4-20)	Udvikling i antal	Udvikling i procent
300	509	209	70%

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt DEG's medlemsskoler 2020

Tabel 4 viser, at der er 509 elever, der er optaget i et praktikcenter i første periode af COVID-19 nedlukningen. Det er 209 elever mere end antallet, der startede i samme periode i 2019. Antallet af elever i praktikcentrene afhænger af mange forhold fx hvilken type uddannelsesaftale eleven har, samarbejdsrelationer mellem elev og virksomhed, konjunkturer på arbejdsmarkedet og øvrige forhold, der har betydning for virksomhedernes mulighed for at tegne en uddannelsesaftale med en elev. Disse forhold varierer meget fra år til år og fra måned til måned, derfor gør de deltagende skoler opmærksom på, at en sammenligning på tværs af måneder som denne må tages med forbehold. Der er dog en stigning på 70 % i antallet af elever i skolepraktik i 2020 sammenlignet med 2019. Noget af denne stigning må formodes at skyldes COVID-19 nedlukningen og det høje antal af elever, der har mistet deres praktikplads.

Der vil være elever, der siger nej til et tilbud om praktikplads som kompensation for en mistet aftale, fordi de skal overgå til skolepraktikydelse og har svært ved at få økonomien til at hænge sammen, påpeger skolerne. Det er en generel problemstilling, der er kendt i forhold til elevernes motivation til at være i skolepraktik.

Nødundervisning i praktikcentre er en udfordring

Flere svarpersoner fremhæver, at det er frustrerende for elev og center, at de elever der optager i skolepraktik ikke kan møde ind fysisk på skolen, og at de skal kommunikere med dem over telefonen. Eleverne skal være hjemme og kan ikke komme på værkstedet på centeret. En svarperson beskriver udfordringen således:

"Den største udfordring er, at de skal starte op med nødundervisning i deres eget hjem. De fleste er normalt bekendt med IT, men der er også nogle, som ikke har så godt udstyr. Det kan være en udfordring at motivere håndværkselever til denne undervisning, men alt i alt har vi fået masser af god undervisning gennemført og generelt flittige elever" (citater spørgeskemaundersøgelse).

Flere fremhæver i den forbindelse, at eleverne kommer til at mangle det praktiske, men at det er forskelligt fra uddannelse til uddannelse, som nedenstående citat viser:

"Skolepraktikeleverne kan jo stadig ikke komme på skolen og genoptage deres praktiktid. For nogle uddannelser giver det mening, at den del også foregår online (de merkantile uddannelser, teknisk designer m.m.) men for håndværkerne som i praktiktiden skal lære at svejse og tømre, så giver det slet ikke mening, at de fortsat "bare sidder og tegner" (citater spørgeskemaundersøgelse)

Elevernes nødundervisning i skolepraktik er således forskelligt fra uddannelse til uddannelse, ligesom vi ser det generelt på erhvervsuddannelserne.

Om data

Undersøgelsen om elever der har mistet deres praktikplads er gennemført i forbindelse med Regeringens nedlukning af samfundet i forbindelse med Corona-pandemien COVID-19. Undersøgelsen er dermed gennemført i en periode med særlige omstændigheder, der kan have påvirket praktikpladssituationen.

Formålet med undersøgelsen er at afdække omfanget af elever, der har mistet deres praktikplads i den første periode af COVID-19. Undersøgelsen er gennemført i april 2020 og vedrører praktikpladssituationen i perioden 12/3 – 20/4 2020.

Der er blevet udarbejdet en guide til besvarelsen af skemaet med henblik på at sikre, at skolerne har anvendt de samme kriterier for hvilke elever, der skal indgå i optællingen.

Undersøgelsen er afgrænset til at omhandle de 10 største uddannelser i DEG's medlemskreds, der formodes at være påvirket af COVID-19 nedlukningen.

De 10 uddannelser er udvalgt på baggrund af antallet af igangværende uddannelsesaftaler ultimo november 2019. Landbrugsuddannelsen, social- og sundhedsuddannelserne samt pædagogisk assistent er ikke med i undersøgelsen, da praktikpladser på disse områder ikke må formodes at være påvirket af COVID-19 nedlukningen på samme vis som uddannelser, der primært retter sig mod det private erhvervsliv.

Der er i alt 37 skoler, der har deltaget i undersøgelsen og som udbyder en eller flere af de 10 uddannelser, der er i fokus i undersøgelsen. De 37 skoler repræsenterer alle fem

regioner. De repræsenterer ligeledes store-, mellemstore og små skoler, samt monofaglige- og kombinationsskoler.

Tabellen nedenfor viser antallet af skoler, der er repræsenteret på hver af de 10 uddannelsesområder:

Respondentgruppen inden for de enkelte uddannelser			
	Antal skoler	Antal skoler med igangværende aftaler i november 2019	Andel skoler repræsenteret
Kontoruddannelse med specialer	18	65	28%
Træfagenes byggeuddannelse	23	45	51%
Detailhandelsuddannelse med specialer	17	54	31%
Elektriker	21	52	40%
Personvognsmekaniker	19	41	46%
Gastronom	12	30	40%
Smedeuddannelsen	20	33	61%
VVS-energiuddannelsen	12	20	60%
Handelsuddannelse med specialer	13	41	32%
Data- og kommunikationsuddannelsen	8	27	30%

Som det fremgår af tabellen, er der den laveste repræsentativitet blandt skoler, der udbyder de merkantile uddannelser samt Data- og kommunikationsuddannelsen, hvor respondentgruppe udgør ca. 1/3 af de skoler, der har haft igangværende aftaler i november 2019.

På baggrund af ovenstående vurderer DEG, at resultatet fra undersøgelsen skal ses som en stikprøve blandt de store uddannelser i DEG's medlemskreds. Resultaterne vurderes at være tilstrækkeligt repræsentative for uddannelsesområderne til, at kunne fremstå som en stikprøve, der kan sige noget om udviklingen på praktikpladsområdet.